

Suceava, oraș în România, reședință a județului cu același nume. Evreii au primit dreptul de a se așeza în Suceava în anul 1707 însă există documente care atestă prezența unor evrei în localitate încă din secolele XV-XVI.

În 1774, Bucovina devine parte a Imperiului Habsburgic ceea ce face ca și evreii din Suceava să treacă sub autoritate austriacă. La acest moment, locuiau în Suceava 50 de familii evreiești, totalizând 203 membri. Marea majoritate a evreilor suceveni erau comercianți și meșteșugari.

Deceniul următor, în 1782, 82 de evrei sunt expulzați din Suceava pentru incapacitatea de a-și plăti taxele.

În 1790 este dată în funcțiune prima școală elementară evreiască cu predare în limba germană. Dezvoltarea comunității crează astfel noi instituții. În 1791, locuiau în Suceava 170 de familii evreiești.

Cu toate că politica austriacă nu a fost una filosemită, numărul evreilor din Suceava continuă să crească ca rezultat al imigrărilor din Rusia și Galiția. Astfel, în 1880, populația evreiască a Sucevei număra 3750 de persoane (reprezentând puțin peste 37% din populația totală a orașului), pentru ca în 1901 să ajungă la 6787 iar în 1914 la 8000 de persoane.

La începutul secolului al XIX-lea este construită sinagoga mare a comunității dar existau deja în oraș mai multe *batei midrash* și case de rugăciune. În secolul al XIX-lea activitatea evreilor din Suceava este mult mai eterogenă, aceștia putând fi regăsiți în profesii diverse: avocați, medici, ingineri, funcționari publici, bancheri, antreprenori, comercianți, meșteșugari, arendași.

În intervalul 1907-1929, Suceava a avut trei vice-primari evrei: avocații Baruch Schaffer, și Wolf Rohrlich-Horowitz și Meir Teich, președintele Comunității evreiești din Suceava. Cel din urmă a fost deportat în Transnistria, în octombrie 1941, împreună cu întreaga familie.

În 1918, Bucovina devine parte a României Mari. Conform datelor furnizate de recensământul din 1930, la acel moment locuiau în Suceava 3496 evrei. Scăderea populației evreiești a localității s-a datorat emigrației către Cernăuți după încheierea Primului Război Mondial.

Mai multe organizații sioniste au fost active în Suceava incluzând: *Chovevei Zion*, sau Theodor Herzl. Tot după 1918, sunt date în funcțiune școli elementare evreiești pentru băieți și fete cu predare în limba română. Pe lângă aceste noi unități de învățământ, mai existau în Suceava, o școală evreiască secundară, un *heder* pentru băieți și o școală de fete.

În vara anului 1930, în Basarabia și Bucovina au loc acțiuni anti-evreiești provocate de simpatizanți ai mișcării cuziste dar cu participarea populației locale. În Suceava, țărani români au devastat prăvălii și case evreiești și i-au agresat fizic pe proprietarii acestora. Reacția autorităților a fost inexistentă, acestea neluând nicio măsură împotriva atacatorilor.

În 1939, comunitatea evreiască din Suceava avea 12 sinagogi funcționale.

Începând cu 1 decembrie 1938, Gheorghe Alexianu, rezidentul regal al ținutului Suceava-Cernăuți, interzice evreilor din ținut, sub pedeapsa anulării cetățeniei, utilizarea altei limbi decât româna în prăvălii, ateliere, fabrici, bănci, instituții, sălile tribunalelor, în toate birourile publice sau pe străzi.

Expresie a antisemitismului tot mai pregnant manifestat de autoritățile române, statutul evreilor din Suceava cunoaște o continuă deteriorare ce se accentuează după instaurarea statului național-legionar, în septembrie 1940.

La 4 octombrie 1940, de exemplu, un pluton de jandarmi a rechiziționat o casă de rugăciuni a Comunității Evreilor din Suceava și s-a încartiruit în aceasta. Între septembrie 1940 și toamna lui 1941, asemeni tuturor evreilor aflați sub autoritate românească și cei din Suceava sunt nevoiți să se supună întregului set de reglementări antisemite implementate de statul român: le sunt ridicate licențele comerciale, sunt eliminați din Armată, din învățământ, sunt supuși sistemului de muncă forțată, le sunt confiscate proprietățile. Încă din toamna anului 1940, comunitatea din Suceava, alături de cele din alte orașe din Moldova și sudul Bucovinei, a primit ordinul de a pune la dispoziția unităților germane și române un număr fix de evrei ce au fost utilizați la diverse munci.

La 30 iunie 1941, în conformitate cu un ordin al Ministerului de Interne, se interzice circulația evreilor pe străzi între orele 20 și 7, și se trece la internarea bărbaților evrei în cartierele evreiești. Cei “internați” erau, în fapt, considerați ostatici urmând a fi împușcați dacă au loc tulburări în localitate.

Situația evreilor din Suceava se înrăutățește din nou în luna septembrie a anului 1941. Meir Teich, președintele comunității la acea dată, își amintește că noaptea se făceau percheziții inopinate în locuințe și a fost interzisă nu numai circulația pe străzi ci și înstrăinarea bunurilor către români.

La 9 octombrie 1941, un ordin al Comandamentului Suprem al Armatei anunță că evreii din Suceava sunt obligați să evacueze localitatea, în două transporturi. Bunurile rămase de la evreii evacuați urmau să fie preluate de o comisie formată din funcționari ai Prefecturii județului Suceava și ai Primăriei orașului Suceava. În plus, o comisie formată din reprezentanți ai prefecturii județului, ai primăriei orașului Suceava și ai Băncii Naționale urma să preia bijuteriile predate de evreii evacuați. Fiecare locuitor evreu a putut lua cu el doar haine groase și alimente pentru mai multe zile. Cheia locuinței și un inventar al bunurilor lăsate în urmă au trebuit predate în gară. Încălcarea reglementărilor respectivului ordin, precum și orice ajutor oferit evreilor sau jefuirea bunurilor rămase în urma acestora erau pedepsite cu împușcarea. Cele două transporturi au plecat din Suceava pe 9 și 10 octombrie: primul convoi a fost format din evreii din Ițcani, Burdujeni și jumătate din populația evreiască a Sucevei iar al doilea din cea de-a doua jumătate. Dintr-o eroare organizatorică, cel de-al doilea transport nu a avut suficiente vagoane așa că un al treilea transport a plecat din Suceava sâmbătă, 11 octombrie. În acest ultim transport au fost deportați și evreii internați în Spitalul din Suceava, inclusiv cei ce sufereau de boli grave ori contagioase.

După finalizarea operațiunilor de deportare, orașul a pierdut 3253 dintre locuitorii săi. Au mai rămas în județul Suceava 31 de evrei, 27 dintre aceștia în orașul Suceava.

Evreii deportați din Suceava, au ajuns inițial la Moghilev iar de aici s-au îndreptat către alte localități din Transnistria: Șargorod, Cupaigorod, Djurin, Murafa, etc.

După 1944, cei ce au supraviețuit deportării s-au întors în Suceava, populația evreiască a orașului ajungând la aproximativ 4000 de locuitori ca urmare a imigrării evreilor din Bucovina de Nord.

În perioada comunistă, comunitatea pierde constant membri. În 1971, Suceava mai avea doar aproximativ 500 de locuitori evrei. Conform datelor furnizate de recensământul populației din anul 2011, doar 27 de evrei mai locuiau în Suceava la momentul culegerii datelor.

Surse:

Jean Ancel, *Contribuții la istoria României. Problema evreiască, 1933-1944*, volumul 1, București, Editura Hasefer, 2001, partea I, p. 54, 116, 290, 352; partea a II-a, pp. 142, 279, 281, 286-287, 306.

Jean Ancel, *Contribuții la istoria României. Problema evreiască, 1933-1944*, volumul 2, București, Editura Hasefer, 2003, partea a II-a, p. 347.

Lucian-Zeev Herșcovici, „Suceava”, în *YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe*, <http://www.yivoencyclopedia.org/article.aspx/Suceava>

Matatias Carp, *Cartea neagră*, București, Editura Diogene, 1996, volumul 1, p. 137; volumul 3, pp. 46, 80, 140, 143, 147, 151-153.

Nathan Michael Gelber, Martin Hass, Chaim Kupferberg, „Suczawa”, în Hugo Gold (ed.), *Geschichte der Juden in der Bukowina*, vol. 2, Tel Aviv, 1962, pp. 113-118.

Yehouda Marton, „Suceava”, în Fred Skolnik, Michael Berenbaum (eds.), *Encyclopedia Judaica*, vol. 19, Detroit, Thomson Gale/ Jerusalem: Keter Publishing House, 2007, p. 290.

Recensământul general al populației României, volumul 2: Neam, limbă maternă, religie, București, Imprimeria Națională, 1938.

[Ana Bărbulescu]